

УДК 78.461

Цитування:

Пан Ботянь. Роль відкриття класу саксофону в Сичуанській консерваторії у становленні китайської саксофонної школи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 3. С. 308–313.

Пан Ботянь,

аспірант Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка
<https://orcid.org/0009-0004-4689-4582>
irant2007@ukr.net

Pang Botian. (2023). The Role Of The Opening Of The Saxophone Class In The Sixhuan Conservatory In The Establishment Of The Chinese Saxophone School. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 308–313 [in Ukrainian].

РОЛЬ ВІДКРИТТЯ КЛАСУ САКСОФОНУ В СИЧУАНСЬКІЙ КОНСЕРВАТОРІЇ У СТАНОВЛЕННІ КИТАЙСЬКОЇ САКСОФОННОЇ ШКОЛИ

Мета дослідження полягає у виявленні свідчень педагогічної, виконавської та науково-методичної діяльності педагогів після відкриття 1980 р. класу саксофонної гри в Сичуанській консерваторії. Довести, що результати їхньої праці дають підставу констатувати про початок становлення китайської саксофонної школи. **Методологія дослідження.** Реалізація мети потребувала використання такого комплексу методів: джерелознавчий – для опрацювання та систематизації віднайдених матеріалів; музикознавчий – при аналізі концертної педагогічної, виконавської та науково-методичної діяльності педагогів відділу саксофонної гри; системний – при цілісному дослідженні діяльності китайських та західних саксофоністів та визначення їх ролі в становленні саксофонної школи. Наративний аналіз був використаний для специфічних ознак діяльності окремих китайських саксофоністів. **Наукова новизна** полягає в здійсненні першого музикознавчого дослідження заснування та специфіки діяльності педагогічно-виконавського складу класу саксофонної гри в Сичуанській консерваторії впродовж перших двадцяти років ХХІ ст., що мало важливе значення в процесі становлення китайської саксофонної школи. **Висновки.** У статті досліджено аспекти діяльності педагогів саксофону Сичуанської консерваторії та їх взаємодії із європейськими, американськими та українськими фахівцями. Доведено про формування в Китаї яскравої професійної саксофонної школи.

Ключові слова: клас саксофону, науково-методична та виконавська діяльність, концерти, західні саксофоністи, саксофонна школа Китаю.

Pang Botian, Postgraduate Student, Mykola Lysenko Lviv National Music Academy

The Role Of The Opening Of The Saxophone Class In The Sixhuan Conservatory In The Establishment Of The Chinese Saxophone School

The purpose of the research is to identify evidence of pedagogical, performing and scientific-methodical activities of teachers after the opening of the saxophone class at the Sichuan Conservatory in 1980. To prove that the results of their work give a reason to state the beginning of the formation of the Chinese saxophone school. **Research methodology.** The realisation of the purpose required the use of the following set of methods: source study – for processing and systematisation of the found materials; musicological – in the analysis of concert pedagogical, performing and scientific-methodical activities of teachers of the department of saxophone playing; systemic – in the holistic study of the activities of Chinese and Western saxophonists and the determination of their role in the formation of the saxophone school. Narrative analysis was used for specific characteristics of the performance of individual Chinese saxophonists. **Scientific novelty** consists in realisation of the first research of musicologist of founding and activity of pedagogical carrying out composition of class of saxophone game in Sichuan conservatory during the first twenty years of the XXI century. **Conclusions.** The article examines aspects of the activities of saxophone teachers of the Sichuan Conservatory and their interaction with European, American and Ukrainian specialists. The formation of a bright professional saxophone school in China has been proven.

Keywords: saxophone class, scientific-methodical and performance activities, concerts, Western saxophonists, saxophone school of China.

Актуальність теми зумовлена відсутністю музикознавчих досліджень з проблематики виникнення, напрямів роботи виконавсько-педагогічного колективу класу саксофонної гри на духовому відділі Сичуанської консерваторії та значення впливу на становлення професійного саксофонного мистецтва західних фахівців. Вивчення цих аспектів та перших значних результатів діяльності педагогів стає важливим для осмислення значення їх праці в сенсі закладання потужної основи для подальшого стрімкого формування явища «саксофонна школа Китаю».

Аналіз досліджень і публікацій. В дослідженні аспектів діяльності учнів Марселя Мюлля Пола Броді та Ежена Руссо, що найдовіше долучились до розвитку відділу саксофону Сичуанської консерваторії, цінні матеріали було систематизовано, спираючись на матеріали праці Р. Тіоллета «Сакс, Мюль та інші» (2004) [7]. При аналізі праць Лю Сінсіна «Історія західної музики в Китаї» (2002) [4], «Методичні основи навчання гри на саксофоні» Юрія Василевича (2008) [2] і Ло Куня «Видатні майстри мистецтва гри на саксофоні в сучасному Китаї» (2016) [3] для всебічного дослідження діяльності в Сичуані провідних фахівців Заходу було здійснено огляд перших виконань ними найкращих творів китайських композиторів для саксофону Хуана Аньлуня, Чжао Цзипіня, Чжана Сяолу. Також матеріали з цих праць дозволили ствердити про важливість тісної співпраці сичуанських педагогів із провідними саксофоністами Франції, США та, що видається особливо важливим у контексті запропонованої теми статті, контактів і впливів українських майстрів. Про накопичення початкової науково-методичної бази для відділу саксофону інформацію вдалось почерпнути з видань Р. Летельє «Новий метод для всіх саксофоністів» (2005) [6] та Р. Тіоллета (2004) [7]. В прагненні виявити перші науково-методичні роботи китайських педагогів важливим постало вивчення праць «Короткий вступ до спеціальності «духова музика» з точки зору стану розвитку та досягнень», створеної колективом педагогів Ян Тінгеном, Лі Ібо і Ма Тянью (2001) [5] та «Розвиток сучасного мистецтва духових інструментів у Китаї» Ван Туна і Ду Ліна [1].

Мета статті полягає в розкритті аспектів діяльності педагогів класу саксофонної гри Сичуанської консерваторії у взаємодії із

західними фахівцями та доведенні початку формування китайської саксофонної школи.

Виклад основного матеріалу. В перших десятиліттях ХХІ ст. в поступі розвитку саксофонного виконавства, наймолодшого з усіх існуючих видів музичної творчості Китаю, спостерігаються грандіозні зміни. Адже відомо, що професійна гра на саксофоні розпочала свій розвиток у Китаї лише від 1998 р., коли вперше в Пекінській консерваторії на факультеті інструментальної музики було відкрито клас саксофону. Через два роки (2000) такий ж клас було відкрито в м. Ченду в Сичуанській консерваторії, з лав якої, як і з Пекінської, вийшло чимало талановитих музикантів, що поклали початок розвитку виконавської, методично-педагогічної та композиторської саксофонної школи. За прикладом цих консерваторій впродовж перших двадцяти років ХХІ ст. класи саксофонної гри швидко почали відкриватися й в інших вищих навчальних закладах – у Шанхайській консерваторії, на музичних факультетах університетів Шеньчжен і Гуаньчжоу, в Ланьчжоуському університеті мистецтв та інших.

Перед організаторами відділу саксофонної гри Сичуанської консерваторії в Ченду, як одного з перших фахових осередків розвитку цього виду інструментального мистецтва провінції Сичуань, постало безліч завдань, що торкались проблем організації навчального процесу. Першою проблемою стало знаходження відповідних фахівців для педагогічної праці, яких у Китаї було ще недостатньо. Для цього на початках було вирішено запрошувати на роботу на тривалий період або для тимчасової співпраці педагогів з усіх куточків світу. Їх відбір виявився дуже якісним, що красномовно промовляє про прагнення виховувати в Сичуані саксофоністів найвищого рівня. Серед запрошених фахівців у різних роках були Пол Броді (Канада), Клод Делангль (Франція), Алан Крепен (Бельгія), Стів Урбан (Бельгія), Федеріко Мондельчі (Італія), Мігель Налакейва (Іспанія), Джеймс Хоулік (США), Крістіан Вірт (Австрія), Карлос Агілера (Іспанія), Юрій Василевич (Україна) та ін.

Усі вони в різних роках початку ХХІ ст. здійснювали в Сичуані велику концертно-виконавську діяльність, подекуди поєднуючи її із педагогічною. В історії розвитку китайського саксофонного виконавства ці майстри, презентуючи твори західноєвропейських та американських композиторів для соло або за участі

саксофону, виконували й багато творів китайських композиторів. Нерідко вони ставали першими популяризаторами ряду найзначніших творів китайських композиторів не лише в Піднебесній, а й далеко за межами Китаю. Зокрема, Пол Броді є першим виконавцем «Китайських рапсодій» Хуана Аньлуня для саксофону і фортепіано, Крістіан Вірт – творів Чжао Цзіпіня «Шовковий шлях» і «Фентезі» для саксофону і симфонічного оркестру [3, 98–99], Карлос Агілера – перекладів народних пісень «Східна прохолода» і «На схід від озера» Чжана Сяолу [4, 172]. Також усі ці виконавці проводили в консерваторії індивідуальні уроки, майстер-класи, розширювали знання китайських студентів і педагогів зі світового саксофонного репертуару, відбирали найбільш талановитих студентів-саксофоністів для подальшого їх навчання у кращих фахівців Європи та Америки, виступали з доповідями на конференціях, допомагали в організації конкурсів молодих саксофоністів провінції і нерідко були членами їх журі.

В цьому яскравому шерегу найважливіші заслуги належать канадцю Полу Броді (*Paul Brodie*, 1934–2007; вихованець Паризької консерваторії в класі Марселя Мюля [7, 28]). Слава про неперевершеного саксофоніста Пола Броді ширилась світом ще від 1960-х рр. До цього часу він з величезним успіхом вже виступив у понад 3000-ох сольних концертів у Канаді, США, Південній Америці, Європі та на Далекому Сході (в Китаї, Сингапурі та Індії), а в 1969 р. став співзасновником (спільно із французом Еженом Руссо – іншим учнем Марселя Мюля [7, 27]) Всесвітнього конгресу саксофоністів. Загалом як педагог, Броді виховав велику плеяду визначних виконавців Європи та Азії. Працюючи над розвитком техніки своїх учнів, найважливішим досягненням саксофоніста він уважав принцип образності. До кращих його вихованців, що так само запевнято пропагував мистецтво саксофонної гри, належить Лі Юйшен.

Коли 2000 р. в Сичуанській консерваторії постала ідея заснування класу саксофонної гри, Броді надієвіше долучився до організації його роботи. До Ченду він привіз і подарував усі свої авторські навчально-методичні праці: «Керівництво для студентів з саксофону» (1979), «Золоте століття саксофону» (1982), «Виконання концертних етюдів для альтасаксофону Чарльза Кессленда» (1982) та «Довідник з саксофону» (1986), а також три томи власних авторських сольних мелодій [74, 59]. Важливим серед подарованих праць став й

привезений Броді навчальний посібник педагога Паризької консерваторії, де навчався Броді, Р. Летелліє «Новий метод для всіх саксофонів» (1965) [6, 119].

У 1990-х рр. Броді вкотре приїхав до Китаю з концертами, і після одного з них мав зустріч із Лі Юйшеном – випускником класу «кларнет» Сичуанської консерваторії. Здійснюючи власну виконавську діяльність як кларнетист, Лі Юйшен відвідував багато концертів і почувши на одному з них неперевершену гру Броді, був зачарований звучанням саксофону та забажав професійно навчатися гри на ньому. Китайський кларнетист відчув, що саме творчість для цього західного інструменту незабаром охопить весь Китай, і що саксофонне мистецтво матиме тут велике майбутнє. Після спілкування із Броді, Лі Юйшен 1993 р. переїхав до Канади і вступив до Королівської академії музики в Торонто, навчання в якій закінчив 1996 р. в класі Пола Броді. Про блискавичні успіхи молодого китайця промовляє факт, що вже 1996 р. він став переможцем музичного телевізійного конкурсу, який проводило Радіоуправління мережі музичних програм. Розгортаючи наприкінці 1990-х рр. у Китаї гастрольно-концертну діяльність вже як саксофоніст, Лі Юйшен спостерігав, як стрімко збільшується число молоді, що так само палко, як і нещодавно він, мріє навчатись гри на цьому інструменті. На гребені розгортання цих думок, Лі Юйшен спільно із Броді добився відкриття класу саксофону в рідній Сичуані і став (поряд із своїм наставником) його першим професором.

Вельми показовим при створенні початкової бази методичної літератури видається факт, що серед перших праць, виявлених в арсеналі новоствореного відділу консерваторії була й перекладена китайською стаття «Методичні основи навчання гри на саксофоні» метра української школи саксофонної гри, Юрія Василевича [2].

Серед першорядних завдань організація навчального процесу вимагала також створення своєї *національної* бази наукових і методично-педагогічних програм викладання гри на саксофоні, якої в Сичуані (та й у Пекінській консерваторії) на цей час ще не існувало. В цьому процесі початковою основою стало використання надбань західних навчальних закладів. При аналізі бібліотечних документів Сичуанської консерваторії тих років було встановлено, що серед перших використовувались вже згадувані праці Пола

Броді і Ежена Руссо. Поступово почали з'являтися перші роботи й місцевих авторів. Не критикуючи рівень цих робіт відзначимо, що кількість студентів, що бажали досягти мистецтво гри на саксофоні стрімко зростала, а національних фахівців було дуже мало. До праці на відділі саксофону в консерваторію запрошували тих саксофоністів Китаю, яких могли на той час знайти. Серед перших з них були професори Лі Юйшен та Юань Дін, викладачі Мей Сун, Ян Тонг, Ян Тінген, Лі Ібо і Ма Тянью. Дуже показово про зростання кількості студентів-саксофоністів (за перших два роки існування в консерваторії відділу саксофону їх число перевищувало 50) і недостатність педагогів для них промовляє факт запрошення на роботу навіть студентів-випускників із Пекіна.

Отже, розуміючи необхідність створення національної науково-методичної бази, молоді педагоги, не маючи необхідного досвіду і практики, сміливо взялись за заповнення цієї прогалини. Першою такою роботою стала спільна праця «Короткий вступ до спеціальності «духова музика» з точки зору стану розвитку та досягнень» Ян Тінгена (*Yang Tingeng*), Лі Ібо (*Li Ibo*) і Ма Тянью (*Ma Tianguyu*) [5], яку вони представили на організованому Полом Броді і Лі Юйшеном симпозіумі саксофоністів у Ченду 2001 р. В цій першій розвідці було здійснено огляд стану і специфіки навчання та духового виконавства в консерваторії, лише коротко торкаючись цих питань в сфері саксофонної гри. Серед інших перших робіт національних авторів – публікація в Internet навчальних відеоуроків для початківців професора консерваторії Юань Діна (*Yuang Din*) і викладачів Мей Суна (*Mei Song*) та Ян Тонга (*Yang Tong*).

Загалом у симпозіумі взяли участь: доцент кафедри саксофону культури та мистецтва Сичуані, директор Федерації духової музики Асоціації сичуаньських музикантів Ян Тінген; доцент Південно-Західного університету наук і технологій, саксофоніст Ву Юаньхуей; молоді артисти Сичуаньського симфонічного оркестру Ма Тяньюй, Лю Юян, Гун Чжіпу, Лі Хуанчен і Чжен Яньцзе, а також молоді педагоги відділу саксофону Сичуаньської консерваторії Лі Ібо, Ван Цзінхуей і Ніу Цзіньрань [1, 31-33].

Педагоги відділення відчували і розуміли насамперед необхідність створення своїх національних програм викладання, які дозволяли б спиратись на творчість своєї національної музики і, пропагуючи при цьому творчість китайських композиторів,

враховували б специфіку своєрідних особливостей національного інтонування, ладовості, ритміки, творення музичної форми і використання традицій звуковидобування на традиційних духових інструментах.

Дуже активно до створення наукової і методичної бази консерваторії дещо пізніше (після великих досягнень у сфері виконавства) долучився очільник відділу саксофону Лі Юйшен. Від 2012 р. він зосередив свою діяльність на написанні наукових статей і з доповідями, спираючись на матеріали цих статей, виступав на різноманітних міжнародних симпозіумах. Так, наприклад, у Шотландії (в Единбургу) та в Таїланді (Бангкок) він представив роботу, раніше створену спільно із Полом Броді, на тему «Виконання концертних етюдів для альт-саксофону Чарльза Кессленда»; у Франції (в Паризькій консерваторії) виступав із доповіддю на тему «Твори французьких композиторів для саксофону на прикладі твору «10+1» Робера Дісселя»; в Словенії (Любляна) – із доповіддю на тему «Аспекти тренування дихання саксофоніста»; в Італії (у Римі) – «Виховання саксофоніста. Навички гри в аспектах інтонаційності і збагачення тембрової палітри» [5, 12–14]. Крім власних виступів вже високошанований і широковідомий у світі саксофонного мистецтва професор із Сичуані головував на симпозіумі, присвяченому проблемам «Створення курсу камерної музики для спеціальностей «Інструментальне музичне виконавство» в сучасних студентських університетах».

Попри те, що в Сичуані багато працювали згадані вище кращі зарубіжні фахівці, все ж для організації успішної роботи класу саксофонної гри на цей час в Китаї існувала велика потреба своїх національних кадрів. У цьому контексті важливим стало те, що в перших десятиліттях ХХІ ст. чимало китайських саксофоністів повертались на Батьківщину після завершення навчання на Заході, зокрема й з українських консерваторій – з Києва, Львова, Одеси, Харкова. Усі вони докладали чимало зусиль для відкриття класів саксофону в Сичуані та в інших провінціях Китаю в музичних навчальних закладах різного рівня – музичних школах та студіях, у музичних коледжах, консерваторіях та університетах, де вони знаходили для себе місце праці.

Зауважимо також, що захоплюючись мистецтвом традиційних інструментів, не всі керівники китайських музичних навчальних закладів охоче ставились до відкриття в них

класу саксофонної гри. Для цього випускникам різних західних консерваторій, зокрема й українських, у числі яких були й випускники Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, доводилось прибігати до певних хитрощів. Так наприклад, в Гуаньчжоу Ло Кунь, випускник класу професорів З. Буркацького в магістратурі Одеської музичної академії імені А. Нежданової¹, а потім – В. Цайтца та В. Бондарчука в аспірантурі Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка², робив власні переклади інструментальних ансамблевих творів китайських композиторів для національних традиційних духових, включаючи серед них саксофон. Особисто беручи участь в концертах ансамблевої духової музики як саксофоніст і презентуючи свої переклади Ло Кунь, наполегливо запрошуючи на ці концерти ректора консерваторії, в якій він прагнув працювати, таким чином зумів переконати неохочого до впровадження в навчальний курс відділу гри на духових у південному Гуаньчжоу цей європейський інструмент. Ло Кунь у своїх перекладах прагнув демонструвати можливість посилення засобами саксофона елементів національної музичної мови. Адже, зокрема користуючись й таким методом, китайські виконавці на будь-яких західних інструментах досягали мети швидше інтегрувати кращі зразки китайської національної музики в світове виконавство. В умовах глобалізації, як найпомітнішого явища сучасності, та особливої інтенсифікації на початку ХХІ ст. розвитку взаємодії культур Захід – Схід тенденція активізації діалогічного спілкування набувала особливо значення. В такий спосіб Ло Куню вдалось переконати зачарованого почутим звучанням саксофону в китайських творах ректора Гуаньчжоуського університету в доцільності відкриття відділення саксофонної гри і навіть надати наполегливому майбутньому працівникові свободу в його організації.

Інший шлях у справі швидшої популяризації саксофону і привернення уваги китайської молоді до оволодіння гри на ньому обрав випускник аспірантури ЛНМА ім. М. Лисенка Сун Жуй Лун³. Цей музикант здобув місце праці в університеті Чженчжоу (провінція Хенань) – багатомільйонному місті на північному заході Китаю, що на відміну від більш консервативного на той час Гуаньчжоу відзначалось лояльністю і великою гнучкістю щодо впровадження в мистецький простір Китаю різноманітних здобутків Заходу. Вихованець Львівської музичної академії без

труднощів організовував тут велику кількість концертів саксофонної музики своїх учнів, у яких також брав велику участь особисто. Прагнувши показати неповторну красу та багатство особливостей звучання свого улюбленого інструменту, він багато використовував специфічні сучасні технічні прийоми гри на ньому – такі як фруллято, слеп, голосова тонація тощо. Почасти він прагнув показати в саксофонному виконавстві можливість притягнення в його гру способів звуковидобування на китайських національних інструментах і таким чином асоціативно наслідувати за його допомогою звучання сони або флейти чі. В саксофонну гру він додавав особливості китайської мелізматики, поєднуючи це із західною технікою експериментальної музики. Таким чином, він поєднував те, що в стереотипному мисленні китайських виконавців не могло поєднуватись. Серед інших цікавинок Сун Жуй Лун показував, як, користуючись сучасними західними витівками, він, використовуючи ефекти «підготовленого саксофону» без труднощів міг налаштувати слухачів на хвилю споглядання китайської природи або поглибити стан роздумів про сенс життя – тих найбільш характерних ознак, що завжди були особливо питомими і найбільш властивими китайським інструментальним творам. Наприклад, він показував, як розмістивши в корпусі саксофону сторонній предмет, його звучання починало асоціюватися не з духовим, а з перкусійним інструментом, відтворюючи при цьому різноманітні шумові ефекти – наприклад шелестіння трави чи листя, шум дощу, подув вітру. Використання подібних, до певної міри експериментальних в царині китайського виконавства способів гри допомагало вихованцю з України досягати тих інтерпретаційних особливостей створення образів і семантичних смислів, які дозволяли йому привнести в саксофонне виконавство елементи китайських національних традицій.

Відзначимо, що використання способів Ло Куна і Сун Жуй Луна швидко перейняли виконавці та композитори Сичуані. Це в т. ч. сприяло приверненню ще більшої уваги громадськості до чарівливості звучання саксофону та захоплення цим інструментом.

Висновки. З матеріалів представленої статті можна зробити висновок про становлення сичуаньської саксофонної школи, що розпочала своє функціонування під значним впливом практичних досягнень і взаємодії сичуаньських саксофоністів із європейськими, американськими та

українськими фахівцями. В більш широкому контексті доведено, що в умовах тісної співпраці саксофоністів Сходу і Заходу в Сичуані в дуже короткий хронологічний період сформувалась своя національна, вельми потужна і яскрава школа професійної гри на саксофоні.

Примітки

¹ Ло Кунь завершив навчання в магістратурі ОНМА ім. А. Нежданової 2007 р.

² Завершив навчання в ЛНМА ім. М. Лисенка 2017 рр., здобувши науковий ступінь кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 26.00.01 – теорія та історія культури.

³ Сун Жуй Лун закінчив аспірантуру ЛНМА ім. М. Лисенка в класі професора В. Цайца і 2014 р. отримав диплом кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 26.00.01 – мистецтвознавство.

Література

1. Ван Тун, Ду Лін. Розвиток сучасного мистецтва духових інструментів у Китаї. Сучасне мистецтво духових інструментів. Шанхай: Музичне видавництво, 2015. С. 31-33.

2. Василевич Ю. Методичні основи навчання гри на саксофоні. Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського. Кн. 14. Київ, 2008. Вип. 77: Виконавське музикознавство. С. 202-212.

3. Ло Кунь. Видатні майстри мистецтва гри на саксофоні у сучасному Китаї. Матеріали міжнародної наукової конференції молодих музикознавців «Музикознавчі студії». Львів, 24–26 лютого 2016. С. 98 – 99.

4. Лю Сінсін. Історія західної музики в Китаї. Шанхай, 2002. 198 с.

5. Ян Тінген, Лі Ібо, Ма Тянью. Короткий вступ до спеціальності «духова музика» з точки зору стану розвитку та досягнень. Ченду, 2001. 14 с.

6. Letellier R. Methode Nouvelle pour tous les Saxophones. Print. in France: Ed. Robert Martin, 1965. 123 p.

7. Thiollot Jean-Pierre. Sax, Mule & co. Paris: H & D, 2004. 72 Pp.

References

1. Wang Tun, Du Lin (2015). The development of modern art of wind instruments in China. Modern art of wind instruments in China. Shanghai: Music Publishing House. Pp. 31-50 [in Chinese].

2. Vasylevych, Yu. (2008). Methodical basics of learning to play the saxophone. Scientific Bulletin of the NAU named after P. Tchaikovsky. Book 14. Vol 77. Kyiv. Pp. 202-212 [in Ukrainian].

3. Luo Kun (2016). Outstanding masters of the art of playing the saxophone in modern China. Materials of the international scientific conference of young musicologists “Musicological Studios”. Lviv. Pp. 89-99 [in Ukrainian].

4. Liu Xingxing (2002). History of Western music in China. Shanghai. 198 p. [in Chinese].

5. Yang Tingeng, Li Yibo, Ma Tianyu (2001). A brief introduction to the specialty “music for brass” from the point of view of the state of development and achievements. Chengdu. 14 p. [in Chinese].

6. Letellier, R. (1965). Methode Nouvelle pour tous les Saxophones. Print. in France: Ed. Robert Martin. 123 p. [in French].

7. Thiollot, Jean-Pierre (2004). Sax, Mule & co. Paris: H & D. 72 p. [in French].

Стаття надійшла до редакції 10.07.2023

Отримано після доопрацювання 14.08.2023

Прийнято до друку 23.08.2023